

КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК

ГАЗЕТА НАЦІОНАЛЬНОГО ТЕХНІЧНОГО УНІВЕРСИТЕТУ УКРАЇНИ «КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІЧНИЙ ІНСТИТУТ»

Безкоштовно

8 грудня 2005 року

№38 (2732)

Вже не одне десятиліття КПІ співпрацює з КБ "Південне" та підприємствами космічної галузі. Провідні науковці різних факультетів – приладобудівного, теплоенергетичного, авіаційних та космічних систем – створювали комплекси діагностувально-вимір-

Обговорено перспективи співпраці

ривальних та опто-електронних приладів, розробляли математичні моделі, теплові труби, фотоелектричні сонячні батареї для експлуатації на космічних апаратах, досліджували вплив факторів космічного польоту на обладнання. Останнім часом спільно з ДКБ "Південне" розпочато роботи зі створення мікросупутника.

Тож не дивно, що нещодавно призначений генеральний директор Національної космічної агенції України (НКАУ) Ю.С.Алексєєв разом із заступником Е.І.Кузнєцовим 24 листопада 2005 року відвідав наш університет з метою детального ознайомлення з розробками науковців КПІ і обговорення перспектив співпраці.

Після ознайомлення гостей з інфраструктурою Київської політехніки протягом двох годин проходила презентація наукових розробок, що стосуються космічної галузі.

Під час зустрічі

Після вступного слова ректора НТУУ "КПІ" академіка М.З.Згуровського з короткою доповіддю "Напрями діяльності університету за програмою "Космічна техніка" виступив проректор з наукової роботи член-кореспондент НАН України М.Ю.Ільченко.

Далі слово отримали керівники та виконавці науково-дослідних робіт.

Д.т.н., проф. О.С.Цибенко зробив доповідь на тему: "Дослідження динаміки конструкцій нового типу ракет-носіїв та оптимізація їх параметрів", декан ФАКСу д.т.н., проф. О.В.Збруцький розповів про результати роботи за програмою НТУУ "КПІ" "Мікросупутник" та створення систем орієнтації і телеметрії космічних апаратів, заступник проректора з наукової роботи проф. Л.Р.Слободян зробив доповідь на тему: "Системи терморегулювання космічних апаратів та їх наземного випробування", к.т.н. О.М.Шмирова – "Сонячні батареї космічних апаратів"; завідувач кафедри фізичної хімії проф. Ю.А.Малетін представив нові високотужні джерела на базі суперконденсаторів, проф. Н.Д.Панратова розповіла про побудову сценаріїв майбутнього розвитку систем дистанційного зондування Землі на основі методології технологічного передбачення.

У ході зустрічі було обговорено і намічено напрями співпраці між НКАУ та НТУУ "КПІ", розроблено відповідний план заходів.

Инф. "КПІ"

У центрі уваги – військова освіта

Збройних сил України, в якому взяли участь командувачі видів ЗС України, їх заступники, представники Міноборони України і Генштабу, керівники вищих військових навчальних закладів та військових навчальних підрозділів, а також представники НТУУ "КПІ", КНУ ім. Шевченка, НУ "Львівська політехніка", Національної юридичної академії, Івано-Франківського НТУ нафти і газу, Одеського державного екологічного університету.

Виступає міністр оборони України А.С.Гриценко

Зібрання привітав заступник міністра оборони України В.В.Пасько. Учасники зборів відвідали, зокрема, показове заняття зі студентами ВІТІ, що його провів начальник інституту полковник А.І.Міночкін, та оглянули навчально-матеріальну базу інституту. Керівництво залишилося задоволеним рівнем підготовки студентів ВІТІ НТУУ "КПІ" та матеріально-технічним забезпеченням навчального процесу.

З доповіддю про стан реформування ЗС України та завдання системи військової освіти щодо підготовки офіцерських кадрів перед учасниками зборів виступив міністр оборони України А.С.Гриценко. Директор Департаменту Міноборони генерал-майор І.М.Науменко поінформував про здобутки та перспективи системи військової освіти. Співдоповідь про подальший розвиток військової освіти в Україні та її інтеграцію в європейський освітній простір зробив директор Департаменту Міноосвіти і науки Я.Я.Болюбаш.

За підсумками обговорення та обміну досвідом було прийнято відповідні рішення.

В організації зборів активну участь взяли заступник начальника інституту з навчальної роботи полковник О.О.Овчаров, начальник факультету полковник Г.П.Копилов, начальник курсу майор П.В.Жук та інші.

Суттєву допомогу в проведенні зборів надали: служба головного інженера (керівник П.В.Ковальов), центр студентського харчування (директор Г.А.Пушкарних), візово-протокольний відділ (керівник Л.М.Шикалова), відділ технічних засобів навчання (керівник В.В.Лазаренко).

В.Д.Тетерятник,

заступник проректора з військової та спортивної освіти

Семінар імені професора В.О.Христича

30 листопада на кафедрі теплоенергетичних установок теплових і атомних електростанцій відбулося засідання науково-технічного семінару "Підвищення ефективності використання органічних палив в енергетиці й промисловості". Перше засідання цього семінару відбулося рік тому – 30 листопада 2004 р. Ідея проведення семінару належить заслуженому діячу науки України, професору В.О.Христичу, який пішов із життя 4 червня 2005 року.

В.О.Христич – відомий фахівець у галузі теплоенергетики та фізики процесів горіння, засновник наукової школи з проблем раціонального спалювання палива та зменшення забруднення навколишнього середовища токсичними продуктами горіння.

Присутніх привітав проректор НТУУ "КПІ" з науково-педагогічної роботи доц. Г.Б.Варламов, який охарактеризував В.О.Христича як видатного вченого і організатора науки та повідомив, що за пропозицією проф. Л.О.Кесової прийнято рішення про присвоєння семінару імені професора В.О.Христича.

Д.т.н., проф. І.Я.Сігал (Інститут газу НАН України) поділився спогадами про проф. В.О.Христича, з яким у свій час довго співпрацював і якого добре знав особисто.

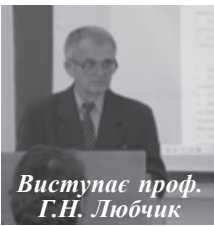
Далі з доповіддю теж історичного характеру виступив проф. Г.Н.Любчик, який докладно розповів про роботи науково-дослідного відділу проблем горіння

КПІ в галузі створення передових технологій спалювання палив. Проф. Г.Н.Любчик всебічно охарактеризував роботи відділу, особистий внесок В.О.Христича в прийняття тих чи інших передових технічних рішень.

Потім інші учасники семінару – вчені нашого університету та ряду НДІ – Інституту газу НАН України, Інституту загальної енергетики НАН України, Інституту технічної теплофізики НАН України та деяких інших – виступали з доповідями, присвяченими широкому колу актуальних проблем сучасної енергетики України. В доповідях розглядалися стратегія розвитку паливно-енергетичного комплексу України, шляхи підвищення ефективності енерготехнологічного устаткування, питання дослідження та розробки перспективних технологій спалювання і газифікації палив, методи підвищення ефективності використання органічних палив і їх практичне застосування в енергетиці й промисловості та інші.

Слід зазначити, що більшість учасників семінару – учні проф. В.О.Христича та учні його учнів. Так що школа і справа видатного енергетика продовжується.

Инф. "КПІ"

Виступає проф. Г.Н. Любчик

Обрано керівників освітянської профспілки

Профспілка працівників освіти і науки вирізняється серед організацій інших галузей згуртованістю та активністю, а її керівники – послідовністю у відстоюванні прав її членів.

22 листопада пройшов з'їзд освітянської профспілки, на якому було підведено підсумки роботи та визначено перспективи на наступні 5 років. Зі звітною доповіддю виступив голова ЦК профспілки Л.С.Сачков. У роботі з'їзду взяли участь і виступили: міністр освіти і науки України С.М.Ніколаєнко, голова Комітету ВР з питань освіти і науки І.Р.Юхновський, інші керівники установ і відомств, народні депутати.

На з'їзді було прийнято новий Статут профспілки і Програму дій на 2006-2011 рр. Делегати також обрали ЦК і керівників своєї організації. До ЦК ввійшли двоє політехніків: голова профкому співробітників В.І.Молчанов та голова студентського профкому В.Ю.Миронов. Головою ЦК профспілки освіти і науки знову обрано Л.С.Сачкова, його заступниками – Г.Ф.Труханова і Є.Д.Нікітюка.

Инф. "КПІ"

СЬОГОДНІ В НОМЕРІ:

1 НТУУ "КПІ" – НКАУ

Науковий семінар

2 До 100-річчя від дня народження академіка І.М.Францевича

Конференція з проблем управління

Практика у Таллінні

3 Знайомтесь: лабораторія технічної естетики та дизайну

Видатні польські випускники КПІ

4 Народна художниця Катерина Білокур

Легенди ІПСА

Шахи

До 100-річчя від дня народження академіка І.М.Францевича

23 листопада 2005 року в залі засідань Вченої ради відбулися організовані Державним політехнічним музеєм при НТУУ "КПІ" читання з циклу "Видатні конструктори України", присвячені 100-річчю з дня народження академіка Івана Микитовича Францевича. Серед присутніх – відомі вчені, вихованці та послідовники І.М.Францевича, студенти ІФФ, викладачі та науковці нашого університету, вихованці Малої академії наук.

Читання відкрив проректор з наукової роботи, чл.-кор. НАН України М.Ю.Ільченко. У своєму виступі він ознайомив усіх присутніх із біографічними даними, основними віхами життя та науковими здобутками такої непересічної особистості, яким був засновник і багаторічний директор Інституту проблем матеріалознавства Академії наук академік І.М.Францевич, а також представив почесних гостей – учасників читань: заступника директора ІПМ НАН України академіка НАН України А.Г.Касторного та зав. відділом цього інституту чл.-кор. НАН України Г.Г.Гнесіна, сина І.М.Францевича, чл.-кор. НАН України Л.І.Францевича, проф. В.О.Лавренка.

Побіжно відзначимо, що Г.Г.Гнесін та В.О.Лавренко випускники 1955р. металургійного (нині інженерно-фізичного) факультету нашого університету.

Під час засідання

У виступах Г.Г.Гнесіна, В.О.Лавренка, А.Г.Касторнова, Л.І.Францевича йшлося про наукові напрями у розвитку матеріалознавства, започатковані ще у повоєнні роки І.М.Францевичем, що пов'язані зі становленням у нашій країні ракетно-космічної техніки, створенням композиційних матеріалів, використанням сонячної енергії тощо. Як було зазначено у виступах, Івана Микитовича по праву називають "Великим магістром матеріалознавства". Наукові передбачення І.М.Францевича, наприклад, розвиток наноструктурних технологій, актуальні й на сьогодні.

Инф. "КП"

ІВАН МИКИТОВИЧ ФРАНЦЕВИЧ

Івана Микитовича Францевича називають батьком радянської порошкової металургії. Його ідеї склали науковий фундамент у створенні нових матеріалів із заданими властивостями для широкого кола застосувань. Технології металокерамічних виробів, запропоновані ним, дали змогу впровадити в техніку широкий ряд спеціальних матеріалів – антифрикційних, стійких до зношення, армованих, електротехнічних та багато інших.

І.М. Францевич народився в м. Полтаві 3 серпня 1905 року, в сім'ї робітника. У 1929 році закінчив одночасно хімічний і фізико-математичний факультети Харківського інституту народної освіти (сьогодні Харківський національний університет), отримав спеціальність фізикохіміка-металознавця.

У 1929-1941 рр. він працював в Українському науково-дослідному інституті металів, Інституті чорної металургії АН УРСР. Одночасно з 1930 р. викладав у Харківському університеті.

Молодий учений проводив дослідження в галузі високотемпературної міцності і деформаційної міцності сплавів у зв'язку з вивченням міцнісних характеристик вуглецевих легованих сталей в

широкому інтервалі температур. Дослідив процеси рекристалізації і структурних перетворень при загартуванні і відпуску сталі. Ці дослідження були узагальнені в монографії "Деформація сталі при

І.М. Францевич

совместной тепловой и механической обработке и физико-механические свойства их при высоких температурах", яка вийшла в 1933 році.

За роботи, що мали велике наукове значення, молодому вченому в 1934 році було присвоєно звання професора фізичної хімії, і він був обраний членом-кореспондентом АН УРСР.

У 1939 році І.М.Францевич був призначений заступником директора Інституту чорної металургії АН УРСР.

З 1945 по 1957 рік Іван Микитович працював завідуючим кафедрою Київського університету. З 1952 по 1955 рр. він керівник лабораторії спеціальних сплавів АН УРСР, з 1955 по 1973 рр. – директор Інституту проблем матеріалознавства (ІПМ) АН УРСР, а з 1973 р. – зав. відділом цього інституту.

Поряд з вивченням матеріалів з високими показниками жаростійкості, механізмів повзучості сплавів, корозії металів у ґрунті та їх електрозахисту, І.М. Францевич став досліджувати методи і матеріали порошкової металургії, які згодом стали головними в його подальшій науковій діяльності.

З 1961 р. І.М. Францевич – академік АН УРСР, заслужений діяч науки і техніки УРСР (1965 р.), Герой Соціалістичної Праці (1969 р.). Нагороджений двома орденами Леніна, іншими орденами та медалями; лауреат Державної премії СРСР (1950 р.), Державної премії УРСР (1969 р.), Премії Ради Міністрів СРСР (1981р.).

Світового визнання набуло відкриття і виготовлення металокерамічних виробів та ряду спеціальних матеріалів для впровадження в сучасну техніку.

Сучасна порошкова металургія, основу якої заклав Іван Микитович, дає можливість отримувати матеріали різного призначення із заданими характеристиками. Вони не піддаються електрокорозії, відзначаються високою електро- і теплопровідністю і технологічністю. Зокрема, методом порошкової металургії групою вчених ІПМ АН України на чолі з професором І.Д. Радомисельським було отримано матеріал для ходової частини першого у світі місяцехода, який добре працював в інтервалі температур від -100°C до +150°C.

За розробками ІПМ в СРСР було побудовано два заводи і понад сто цехів та виробничих дільниць. Свого часу Броварський завод порошкової металургії був найбільшим підприємством порошкової металургії в колишньому Союзі.

Ім'я Івана Микитовича Францевича названо створений ним інститут і вулицю в Полтаві.

Инф. "КП"

Практика в Талліннському технологічному

Влітку студентам ММІ, зокрема з кафедри прикладної гідроаеромеханіки і механотроніки, випала нагода побувати на практиці за кордоном, у місті Таллінні. Протягом десяти днів, проведених у гостях, наше життя було насичене подіями і спостереженнями.

Дивувало все, перші враження – з вікна автобуса – найяскравіші. Естонія маленька країна, з чистенькими селищами і містечками. Таллінн привітно зустрів сонячним днем. Нас уже чекали представники Талліннського технологічного університету, які запросили студентів НТУУ "КПІ" до себе на практику та організували наше перебування в ТТУ. Щоб швидше освоїтися, трохи прогулялися містом, а потім тролейбусом дісталися гуртожитку, де й мешкали.

Місто здалося нам чепурним та охайним. І скільки потім не гуляли його вуличками, лише більше захоплювалися і закохувалися в нього. Німецька архітектура поряд з російським бароко створювали неповторний архітектурний ансамбль, складалося відчуття середньовіччя з його самотніми вежами, мурами та замками.

Технологічний університет дуже старий (за віком). На величезній території розташовані комплекси старих і нових будівель, вирізняються новітні лабораторії з сучасним обладнанням. За нашими спостереженнями, навчатися в ТТУ дуже не просто. Лише половина першокурсників долає курс навчання і отримує диплом про вищу освіту, що не вважає викладачам, тяжко зітхаючи, згадувати ті часи, коли лише кожен четвертий неопіт поставав перед державною комісією із захисту дипломних проектів. Програма навчання в ТТУ стисла і вузькоспеціалізована, на бакалавраті студент вчиться три роки та ще два – на магістра. До того ж обов'язково потрібно підтвердити свою

кваліфікацію, попрацювавши на підприємстві.

Нас ознайомили з роботою кількох місцевих підприємств – заводу по виробництву мобільних телефонів, виробництва по виготовленню комплексів обладнання для автоматизованих виробничих ліній та заводу по розробці й виготовленню реміней безпеки. Відверто, виробництво "мобілок" – це навіть і не завод у нашому розумінні: великі світлі зали з конвеєрами, конфігурацію яких можна змінювати. Усі співробітники одягнуті у спеціальні приємні відтінки. Що запам'яталося – діяла система запобігання пошкодженням обладнання та виробів від статичної електрики. Усюди сучасне обладнання, але значну частку складання займає ручна праця.

ють ефективність засобів захисту водія та пасажирів в автомобілі.

Усюди нас супроводжували студенти Талліннського технологічного університету, з якими ми потоваришували. Хоча не всі вони володіли російською мовою і розмовляли доводилося англійською, перепон для спілкування не виникало. Завдяки місцевим студентам ми досконало ознайомилися з університетом та його лабораторіями. Запам'яталися реальні бакалаврські роботи з проектування, виготовлення та експлуатації автономних автоматичних пристроїв (роботів). Нам показали, як вони вміють рухатися, орієнтуватися в просторі, переміщувати предмети. Побували ми і в найкрасивіших кутках Таллінна та околиць. Тепер із ностальгією згадуємо вітнювати вулички з духмяним ароматом кав'ярень та солоного морського вітру.

Прощалися не надовго, бо вже знали, що незабаром зустрічимо наших нових друзів у стінах НТУУ "КПІ" з візитом-відповіддю. Нам було що їм показати, адже Київ – перлина історії та архітектури, а університет "КПІ" не поступається європейським вузам багатоміліардною історією та традиціями. Естонські студенти побували в лабораторіях ММІ, Політехнічному музеї, НТБ, відвідали студентські вечірки. Гості відвідали промислові підприємства, де діють автоматизовані ділянки виробництва з використанням гідро- та пневмосистем. Нашим гостям було цікаво ознайомитися з технікою і технологіями мостобудування на підприємстві "Мостобуд", побачити, як виготовляють керамічну плитку на заводі "Атем" тощо. А вечорами милувалися Дніпром, гуляли Хрещатиком. Проводжаючи гостей, ми мріяли, щоб такі обміни швидше стали традицією, мостом у спілкуванні двох університетів.

Валентина Чадова,
ММІ, 6 курс

УПРАВЛІННЯ – НЕ ПРОБЛЕМА!

Б.В. Новіков

О.К. Чаплигін (м.Харків), що представив яскраву доповідь з інтригуючою назвою "Імітація і гра як складові публічності в епоху "Після-всього", д.ф.н., проф. В.В. Ільїн (м.Київ) з доповіддю на тему "Легітимізація розуму в соціальному управлінні", а також провідні науковці факультету соціології – к.ф.н., проф. І.І. Федорова, к.ф.-м.н., доц. Г.П. Бахтіна, к.т.н., доц. В.В. Красношопка.

Приємно відзначити і те, що в рамках конференції відбулися 2 майстер-класи, що стало на теренах КПІ однією з перших спроб впровадження новітніх форм висвітлення реального досвіду практиків управління. Зокрема, М.В. Кравченко, співзасновник видавництва "Нора-Друк" та директор Е.Д. Сімонова провели майстер-клас на тему "Проблеми українського книжкового ринку від занепаду до відродження", на якому висвітлили сучасні проблеми видавничої справи в Україні та особливості діяльності менеджерів у галузі книгодруку та книгорозповсюдження. Видавці поділилися досвідом роботи не лише з українськими авторами, а й унікальними напрацюваннями співпраці з зарубіжними письменниками, що пишуть українською мовою.

Другий майстер-клас на тему "Інструменти маркетингу в управлінні мас-медіа" провів А.Таранов, партнер з експертної групи "Kwendі". За допомогою мультимедіа була проведена яскрава презентація, яка висвітлювала тонкощі маркетингових стратегій, що застосовуються провідними українськими телеканалами.

Особливе враження майстер-клас справили на студентів та молодих науковців, які побачили в них реалізацію своїх мрій щодо своїх майбутніх професій.

На секційних засіданнях активно обговорювались проблеми філософії управління, державного управління, питання щодо соціальних технологій в адміністративному менеджменті, роль комунікативних та PR-технологій в управлінні, а також специфіка міжрегіонального, муніципального та корпоративного управління в умовах розвитку сучасного суспільства. Було висвітлено проблеми та перспективи застосування світового досвіду та впровадження існуючих теорій у практику здійснення управлінської діяльності в Україні, а також проблеми взаємодії філософії та методології управління.

Є. Киселевський, К. Коперсак
Фото О. Драч

Студенти ММІ у Таллінні

Одвічне філософське питання "Що важливіше – форма чи зміст?" – не хвилювало, мабуть, лише безнадійно байдужих людей. На красиву людину приємно дивитися, проте, якщо вона не має нічого "за душею", – спілкуватися стає нецікаво. У той же час, наукою доведено, що особистість, яка має приємний зовнішній вигляд, вдвічі успішніша, їй набагато легше досягти мети та бажаного результату.

Костянтином Сергійовичем Ковалем. Костянтин Сергійович – інженер-художник. Як справжній митець та професіонал, він поєднав у собі кілька професій: завдяки вищій освіті та освіті життя він опанував поліграфію, архітектуру, живопис та ... професію викладача креативних технологій на факультеті соціології.

– Наша лабораторія технічної естетики та дизайну офіційно існує з вес-

співпраці з тими, хто працює над "внутрішніми" складовими машин, і до кола її завдань входить надання матеріалу вимірів краси та зручності. Ми – творці речей, у наших руках звичайні залізяки, з яких зроблена машина, мають ожити – це поєднання зовнішнього і внутрішнього, ми вдихаємо в техніку саму її сутність: гармонію. Варто зазначити, що дизайн у взаємодії людина-машина – є не лише

торським думкам. У будь-якого технічного зразка має бути відповідна оригінальна, але функціональна форма. Нині цим в Україні займаються одиниці, наша лабораторія в КПІ – одна з них, бо, на жаль, немає і такої промисловості. А сьогодні в Росії – дефіцит плугів, бо колись їх виробляли саме в Україні.

Борис Володимирович Новіков, декан факультету соціології, профе-

тичної складової. Тож ми повинні сприяти тому, щоб не лише вони, а й усі інші мислили не тільки суто науковими категоріями, а й моральними та естетичними. Згідно з утилітарним розгалуженням простежується стереотип щодо існування "Європи" та "нас". А, між тим, хіба "ми" не маємо "європейського" потенціалу? Хіба не "наша" зброя та техніка одержала перемогу над "європейською" німець-

К. С. Ковал

Проте, кому як не дизайнерам та художнім конструкторам відомо, що сутність можлива лише завдяки поєднанню краси та користі – ще в часи Максиміліана I звичайний дерев'яний токарний верстат прикрашали різьбою, на якій зображувалися сцени з полювання; неперевершеним технічним митцем був Леонардо да Вінчі, дизайн якого досі втілює в собі цілу епоху Відродження. Необхідність зрозуміти оточуюче людину середовище, включаючи машини та машинну продукцію, красивим та зручним – ось головне завдання дизайнерської діяльності та творчості.

Оскільки наш університет безпосередньо пов'язаний із розробкою техніки, неодмінна складова користі від виробленої продукції – технічний дизайн – річ обов'язкова й важлива. Тож, і дизайнерський підрозділ неодмінно повинен бути. Відшукавши його в корпусі №7 – при факультеті соціології, я зустрілася з головним дизайнером, директором проекту з естетичного конструювання –

МАШИНУ КОНСТРУЮЄ МИТЕЦЬ

ни цього року. Задумка щодо формування даного проекту існувала вже давно, проте зібрати команду та зосередитися в єдиному місці мені та моїм помічникам вдалося нещодавно. Але про результати нашої праці можна не лише послухати, а й подивитися на них. Почали ми з досить незначного – спочатку це було оформлення логотипу факультету, підготовка до першого вересня – дизайн розкладів та важливих оголошень, потім відремонтували приміщення, в якому знаходимося зараз, на кафедрі філософії ми працювали над проектуванням та дизайном меблів для приміщення та їх розстановкою. Спільними зусиллями ми зробили з цього кабінету не лише красиву кімнату – вона зручна, комфортна та виконана згідно з цікавими технічними канонами. А взагалі, я вважаю, що технічний дизайн необхідний для нашого ВНЗ – не лише у вигляді існуючої лабораторії, а й як дисципліна, що має викладатися студентам, завдяки якій вони оволодіють спочатку азами, а потім і ґрунтовними знаннями з дизайну. А вже спроектувати машину – це лише півділа – необхідно зробити її зручною у використанні, надати їй гарного зовнішнього вигляду, адже смаки споживачів стають дедалі вибагливішими саме з цього погляду. Тому, мабуть, маленькі та зручні технічні новачки японців завжди випереджають вітчизняні прилади та машини, які іноді не поступаються своїми технічними якостями та властивостями, а незрідка – і перевершують їх. Має бути ототожнення краси та доцільності – саме в цьому і полягає конкурентоспроможність товару та його виграшна остаточна форма. Наша лабораторія існує саме для

засобом удосконалення цієї системи, коли використовуються фізіологічні та інтелектуальні резерви людини, а й задіяння її емоційних властивостей, почуттєвого світосприйняття, а значить, і естетичного почуття.

Спільною працею в нашій лабораторії ми робимо начерки, розробки дизайнерських проектів, а далі втілюємо ці розробки в життя. Проте, головним завданням нашого підрозділу є і залишається навчання всіх бажаних, які можуть приєднатися до нашої роботи, основ дизайну. Не лише в теорії, але й на практиці.

Одним із таких спеціалістів, які працюють в лабораторії Костянтина Сергійовича, є **Валерій Іванович Корабельський** – доктор технічних наук, професор, викладач НТУУ "КПІ".

– Валерію Івановичу, скажіть, будь ласка, чи впливає дизайн взагалі і, зокрема, сільськогосподарської машини, в чому ви є фахівець, – на ефективність її роботи?

– Безумовно. Знаєте, і досі сперечаються, що власне таке – дизайн? Я більше 30 років займався промисловим дизайном, тому знаю, що це важлива частина функціонального конструювання. Багато років я конструював принципово нові сільськогосподарські машини.

Тут підхід в основному математичний, превалює традиціоналізм мислення. Ну що було спочатку в селянина? – Рало. А я займався тим, що математизував вимоги до конструктивних особливостей нових машин і надавав реальних обрисів новим констру-

сору – про важливість впровадження дисципліни з промислового дизайну в систему освіти студентів КПІ:

– Наш університет певною мірою – унікальний заклад вищої освіти, вступити до нього досить важко, ще важче – в ньому навчатися. Проте, я переконаний у тому, що без гуманітарної складової студенти технічних спеціальностей не отримають того необхідного, належного рівня знань та розвитку, який і буде шляхом у ве-

лике життя. Чи варто казати про те, наскільки важливим є промисловий дизайн для "техніків" та необхідним для студентів гуманітарних спеціальностей? Більш того, я впевнений, що серед студентів нашого університету є багато тих, хто небайдужий до есте-

У лабораторії технічної естетики та дизайну

кою зброєю під час Великої Вітчизняної війни? Тож зараз ми не маємо права втрачати набуте, ми повинні лише вдосконалювати власні можливості. А, як відомо, майбутнє – за підрастаючим поколінням, за поколінням, яке вчиться в стінах КПІ. І, якщо "краса врятує світ", то ми маємо зробити все можливе, аби цього порятунку прагнув кожен наш студент. Завдяки керівництву нашого університету, нині у нас є лабораторія дизайну, де ми можемо навчати всіх бажаних його основам, а надалі маємо на меті створення дизайнерської кафедри в складі факультету соціології.

Отже, якщо повірити на слово Федору Михайловичу Достоєвському, який стверджував, що краса повинна врятувати світ, то всі надії ми маємо покладати саме на студентів, що вчать в НТУУ "КПІ" – як на майбутніх творців, дизайнерів, естетів та справжніх професіоналів.

Катерина Білоконь

Видатні польські випускники Київського політехнічного

Сьогодні розпочинаємо публікацію біографій видатних польських випускників КПІ. Представимо життя 12 осіб, що народилися наприкінці XIX століття, закінчили КПІ і плідно працювали для тодішньої царської Росії, а пізніше незалежної Польщі. Про двох із них, Войцеха Свентославського і Станіслава Гжималовського, ми вже писали. Цим циклом ми хочемо показати, що вже тоді, у перші роки існування, КПІ робив чимало для польської інженерної справи й економіки. Джерелом для написання біографій стане багатотомне видання Головної технічної організації «Біографічний словник польських техніків», яке виходить у Варшаві щорічно, починаючи з 1989 р.

ЛЕОН БОРОВСЬКИЙ

Леон Боровський (Leon Bógowski) народився в 1884 р. у місті Гумани на Поділлі у сім'ї лікаря. Гімназію закінчив там же в 1903 р. У Київському політехнічному інституті в 1913 р. одержав диплом інженерно-будівельного факультету.

Став повітовим інженером у Таращі (Київської губернії), а потім, до 1918 р., вів військово-дорожні роботи на Київщині.

Після утворення незалежної Польщі переїхав до Варшави, як і багато інших поляків – випускників КПІ. Із 1920 р. почав працювати в Окружній дирекції публічних робіт, спочатку як референт, радник, потім – завідувач дорожнього відділу. Після реорганізації Дирекції до 1939 р. керував комунікаційно-будівельним відділом Воеводської палати. Одночасно викладав будівництво доріг у Державній дорожній школі, потім у Варшавській політехніці, де спочатку був асистентом, а пізніше доцентом. У 1939 р. став завідувачем кафедри будівництва доріг і земельних робіт цього навчального закладу. Став першим головою Союзу дорожніх інженерів. Сприяв створенню Спілки членів польських дорожніх конгресів, яка організувала 4 конгреси. Видавав місячник

Спілки, перетворений у 1931 р. у «Дорожні вісті».

У часи німецької окупації з 1939 р. спочатку ніде не працював, потім улаштувався робітником у магістраті Варшави. У 1942 р. став читати лекції в професійній будівельній школі й у Вищій технічній школі у Варшаві. Під час варшавського повстання в 1944 р. був переселений німцями в село поблизу міста Сісерневице, де залишався безробітним до звільнення Польщі.

У 1945 р. став інспектором дорожнього департаменту Міністерства комунікації. Відновив читання лекцій у Варшавській політехніці. У 1946 р. одержав звання професора і повністю заглибився в наукову і навчальну діяльність у політехніці. У 1947 р. став членом Державної ради комунікації, у 1950 – радником у справах дорожньої техніки в Міністерстві комунікації. Створив Інститут будівельної техніки, був головою наукової ради цього інституту. У 1949 р. був обраний членом Наукового варшавського товариства. Також був членом Товариства інженерів і техніків комунікації (в рамках Головної технічної організації), де обирався членом головної товариського суду цього суспільства. Опублікував у технічній пресі ба-

гато статей з дорожньої справи. Вважався одним з видатних польських фахівців у галузі будівництва автомобільних доріг.

Помер у Варшаві в 1951 р.

ВІТОЛЬД ВЕЖЕЙСЬКИЙ

Вітольд Казимеж Вежейський (Witold Kazimierz Wierzejski) народився в 1882 р. у селі Дерєбчин (Ямпольський повіт) на Поділлі, у родині працівника цукрового заводу. Учився в гімназії у Вінниці. У 1900 р. став студентом механічного факультету Київського політехнічного інституту. Під час навчання входив до нелегальної Корпорації поляків-студентів університету і політехнічного інституту, брав участь у редагуванні польських нелегальних видань. Належав до головних організаторів Гневанської спілки (назва від цукрового заводу Гневань біля Вінниці), що була профспілкою працівників сільського господарства, які відстоювали незалежність Польщі. Спілку було закрито царською владою. Вежейський належав до групи провідних соціал-демократичних діячів серед польських студентів у Києві. У зв'язку з цим два рази, у 1903 і 1907 рр., був у тюрмі і чотири рази виключався з вузу. Лише в 1912 р. йому вдалося закінчити КПІ.

Після одержання диплома, він обійняв посаду заступника директора цукрового заводу на Поділлі. Із 1916 р. працював на машинобудівному заводі в Єкатеринославі (зараз – Дніпропетровськ) конструктором, шефом технічного бюро і директором. Від суспільну роботу в Польському демократичному клубі, був його головою. Об'єднав польські спілки південної України в Раду польських організацій, став її віце-головою. Брав участь у з'їзді польських техніків у

Москві у вересні 1917 р., виступивши з доповіддю «Економічне відновлення Польщі».

У 1919 р. приїхав у Варшаву, став працювати технічним директором сільськогосподарської кооперативної, а з 1920 р. – директором приватного об'єднання заводів-виробників сільськогосподарських машин. У Польському союзі промисловців металу активно діяв у групі виробників сільськогосподарських машин та інструментів як член правління, пізніше – як голова. Група створила місячник «Сільськогосподарські машини», Вежейський став членом редакції. Він брав участь у радах і правліннях багатьох фірм, у т.ч. Механічних заводів УРСУС АО, Суспільства текстильної промисловості в місті Згеж, ЛАНА АТ, Банку крайового господарства, торговельних палат.

Після вибору Ігнатія Мостицького президентом Польщі (1926), за його дорученням Вежейський став директором Державних заводів оборонної промисловості. До складу об'єднання входили 4 заводи: Варшава (2), Радом і Скаржиско. Заводи – найсучасніші в Польщі – робили зброю: від пістолетів по гармат. До 1939 р. майно об'єднання зросло в 3 рази, а кількість персоналу – в 2 рази (до 12,6 тис. осіб). Вежейський мав безпосередній вплив на розвиток усієї польської оборонної промисловості. Працював у правліннях інших підприємств, наприклад, вугільних шахт і електростанцій. Керував електрифікацією Центрального промислового округу, будував лінію електропередачі найвищої напруги 150 кВ Мостице – Стараховице.

Суспільна діяльність Вежейського спочатку концентрувалася на виконанні обов'язків члена прав-

ління створеного в 1932 р. Військово-технічного товариства, потім з 1934 р. був головою Товариства польських інженерів-механіків (SIMP – нині входить у Головну технічну організацію). Під його керівництвом товариство зросло перед війною в 4 рази, організовувалися з'їзди механіків, були створені нові місячники «Відомості SIMP» (1934), «Механічний огляд» (1935). Він організував I польський конгрес інженерів у Львові (1937) і I польський конгрес техніків у Варшаві (1938).

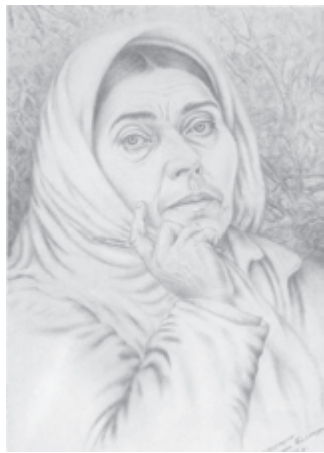
Після початку Другої світової війни Вежейський виїхав у Францію, де в Марселі організував Товариство польських інженерів і техніків в еміграції і був його головою. Після поразки Франції виїхав у Великобританію, де працював в оборонній промисловості.

У 1947 р. із групою польських інженерів Вежейський виїхав в Аргентину і там, у Росаріо, почав роботу на заводі зброї. Включився в діяльність утвореної тоді Спілки польських інженерів і техніків в Аргентині і став її головою. Спілка розвивалася (у 1950 р. – 267 членів), організувала публічні лекції і в аргентинському інженерному оточенні принесла йому визнання. Він запропонував видавати журнал «Техніка», став на чолі редакції, підготував перший номер, який вийшов, на жаль, лише після смерті Вежейського.

Помер у 1950 р. в Аргентині. Спілка польських інженерів і техніків в Аргентині в період 1953 – 1963 рр. заснувала і виплачувала стипендію ім. Вежейського для польських студентів, які навчалися в аргентинських вищих технічних школах.

Януш Фукса, голова секції вихованців КПІ у Польщі

Катерина Білокур.
Автопортрет. 1955 р.

Ніхто так не опоетизував квіти як Катерина Білокур... У листі до працівників Центрального Будинку народної творчості вона писала:

"А може ви незадоволені моєю працею, що я малюю лише квіти? Так

на світі забуду та й знов малюю квіти. Ой, не гнівайтесь на мене, мої близькі і далекі друзі, що я малюю квіти..."

Поетична сила картин Катерини Білокур із квітами настільки висока, що викликала поетичні ремінісценції цілого покоління поетів.

Ось які рядки квітам з картини Катерини Білокур "Польові квіти" (1941 р.) присвятила Катерина Квітчастих:

Ця ніжність квітів польових
Ця витонченість стебел -
Сідай у човен і пливи.
Натхнення хвилі стелить!
Краса не має берегів,
Обмеження не має -
Ляга у вишуканість слів
Канва барвистих марев...

А ось поетичні рядки Івана Драча:

Афіни, Парижі, Нью-Йорки -
Справді огромні зорини.
Та груди мені розриває
Лиш калина із рідного краю
Центр світу мені - коло хати,
Де берест шумить в Катерини.
Столицею Катерини Білокур Олесь

Гончар назвав Богданівку, - село Ки-

Дивовижна майстерність виконання. Особливо, зважаючи на велику складність малювання квітів.

Самотужки Катерина Білокур проникає в складний малярський процес, опановує олійний живопис, графіку, акварель. Вона не робить попередніх ескізів (народний тип творчості), - в її уяві складається цілісна картина. Починає малювати з окремих компонентів, йдучи до завершення твору. Майстриня не ко-

Півоній. 1946 р.

пілює квіти, природу, а творчо складає свої композиції.

Такою нелегкою і одночасно безмежно цікавою була її творчість.

З літама прийшло визнання, життя принесло Катерині Білокур людську шану. З нею спілкувалися П.Тичина, М.Бажан, В.Касяня, С.Кириченко, І.Гончар, М.Глушенко. Її писали: Оксана Петрусенко, Матвій Донців, учні та інші а про неї писали кращі майстри художнього слова України, діаспори і майстри пензля. Славну історіографію життя і творчості Катерини Білокур дослідив і склав Микола Кагарлицький (див. "Катерина Білокур: Я буду художником" та "Катерина Білокур очима художників").

...Майстриня покинула світ 10 червня 1961 року. Мало пожила Катерина Василівна, але твори її знані - виставлялися в Полтаві, Києві, Москві, Парижі, і сьогодні є надбаням світової культури. Вони зберігаються в музеї-садибі К.Білокур у селі Богданівка, Яготинській картинній галереї, Державному музеї українського народного мистецтва, Полтавському художньому музеї.

У Києві є вулиця Катерини Білокур, а нинішні майстри пензля мають можливість виборювати премію імені Катерини Білокур.

Станіслав Тимченко,
директор Картинної галереї
ім. Григорія Синиці

ВЕЛИЧНА ПІСНЯ КВІТАМ

як же їх не малювати, як вони такі красиві? Я й сама як почну малювати яку картину квітів, то й думаю - оце як цю закінчу, тоді вже буду малювати що-небудь із життя людського. Але ж поки закінчу, то в голові заснується цілий ряд картин та одна від другої чудовіші, та одна від

Снідання. 1950 р.

другої красивіші - та все ж і квіти. Оце вам таке. А як прийде весна та зазеленіють трави, а потім і квіти зацвітуть... Ой, Боже ж мій, як глянеш кругом, то та гарна, а та ще краща, а та ще чудовіша. Та начебто аж схилиються до мене, та як не промовляють: "Хто ж нас буде тоді малювати, як ти покинеш?" То я все

ївської області, поблизу Яготина, де і народилася 7 грудня 1900 року Катерина. Богом дана місцевина була позначена для майбутньої художниці великими випробуваннями. Безрадні дитячі і дівочі роки: навчання самотужки письму і читанню, безпросвітна господарська робота в одноосібному господарстві. І рідкі години малювання...

Пробудження душі сталося з магічного слова художник!

"Узнала, що є на світі такі люди - художники... і якимсь чарівним, прекрасним показалося мені те величне слово - художник", - писала вона. Катерина прямо-таки молитовно звертається до Кобзаря: "Тарасе Григоровичу, батечку, голубчику, соколику, ви самі це гарно знаєте, теж колись по світу блукали та людей шукали, хоч ви і мертвий, допоможіть мені стати художником!"

Високі ідеї краси, добра і чистоти, - ось що таке квіти Катерини Білокур. Оригінальність малярства Катерини Білокур у самотності. Неповторності... Ні писати, ні читати, ні малювати не вчилася ні у кого Катерина - все сама! Цілий світ думок, почуттів, переживань - все вилалося через образи і форми квітів.

Наші шахісти - найсильніші

Традиційно восени проходять щорічні змагання між студентськими командами вищих навчальних закладів міста Києва, які проводить комітет з фізичного виховання і спорту МОН України. До складу команд входять 4 юнаки та 2 дівчини - найкращі шахісти своїх ВНЗ. На останньому чемпіонаті наш університет представляли Павлов Сергій (ФП, СП-42), Нікулєнков Анатолій (ТЕФ, ТЯ-32), Аксьонова Тетяна (ФПМ, КМ-21), Булгакова Оксана (ФЕЛ, ДМ-02), Вусатюк Андрій, Соломаха Андрій (ТЕФ, ТП-32) (на фото - зліва направо). До фіналу вийшли шість здобули студенти Національного університету "Києво-Могилянська академія". В останньому турі наша збірна зустрілася з командою Національного університету ім. Т.Г. Шевченка. І перемогла - з рахунком 4,5 : 1,5.

НТУУ "КПІ" - найсильніший шаховий вищий навчальний заклад Києва!

Важливу роль у формуванні сильної шахової збірної та у підтриманні ігрової форми молодих спортсменів відіграє шаховий клуб Студентської ради НТУУ

"КПІ". Кожен студент має змогу відвідати його щовівторка о 16 годині у 432 аудиторії 18 корпусу. Постійні заняття в клубі сприяють обміну шаховим досвідом, підвищенню майстерності, отриманню нових знань. Голова шахового клубу Андрій Фесенюк завжди радо зустрічає студентів, які вперше приходять до клубу. Адже дуже скоро вони зможуть захищати честь своєї альма-матер на шахових дошках.

Сергій Гарбар,
заступник голови Студентської
ради НТУУ "КПІ"

Шаховий клуб - це не лише місце відпочинку за інтересом, а й реальна допомога та підтримка у проведенні змагань на факультетах, які організують студентські ради. Побажаємо учасникам шахового клубу нових високих здобутків, якими буде пишатися не одне покоління політехніків.

Тут навчаються старанні та цілеспрямовані

За словами керівників інституту, ННК "ІПСА" - один із найскладніших навчальних закладів. Закінчити його - як знак якості для випускників. Зазвичай не їх вибирають на ринку праці, а вони розглядають пропозиції роботодавців. Хоча серед студентів він вважається "великонаучним", в перервах між напруженими заняттями тут уміють перетворювати будні на різнобарвні й неповторні миті, живуть весело і цікаво.

Студентське самоврядування

Здається, найбільші вигадники і фантазери зібрані в ІПСА, а центр усіх задумів і витівок - студрада (голова Максим Тайокін), секція НТСА (керівник Олексій Пасічний) та профбюро (голова Наташа Кузнецова). Студентське самоврядування в ІПСА зародилося сім років тому. З того часу молодіжні ідеї набули втілення, організатори - досвід, сьогодні повчаться до них приходять з інших факультетів. Крім традиційних для КПІ, але самотніх Днів першокурсника, студента, інституту, конкурсів "Містер" і "Міс", інших веселих заходів в ІПСА щосені влаштовують туриаду - масовий виїзд усіх студентів на Лису гору.

А.П.Яковлева з активістами ІПСА

Туриада

Як і спортивні змагання та конкурси, великою популярністю в туриаді користується "переправа" з натягнутих вірвовок: тут і підтягування на руках, і спуск по "тарзанці", і перехід по скрещених канатах. Дівчата теж завзято долають перепони. Переможців чекають заслужені призи. Цього року вперше грали у футквест - за допомогою підказок та карти долали зашифрований маршрут, виконуючи фізичні та інтелектуальні завдання. Перемогла команда, яка найшвидше

дистанція визначеного місця і з окремих слів, знайдених в контрольних точках, склала певну фразу. Вболівальники активно підтримували "своїх", допомагаючи корисними, на їх думку, порадами. Найбільше клопоту було з командою першокурсників, яких врешті-решт довелося розшукувати та завертати в потрібному напрямі.

Преса

В ІПСА виходить два студентських часописи (по 12-16 сторінок А5 двічі на місяць). Головний редактор і натхненник "Спорт ІПСА" - Денис Руднев. Його тексти й інтерв'ю прикрасили б і солідне профільне видання. В газеті "ІПСуА" (редактор Олександр Андросов) оперативно подається поточна інформація, міні-інтерв'ю з актуальних питань студентського життя, жарти та вітання і навіть... оспівдження в коханні.

Фотоконкурс

У листопаді в ІПСА визначили переможців фотоконкурсу в трьох номінаціях: архіприрода, еврика та мікрокосмос. Було представлено близько сотні кольорових знімків високої якості і художнього змісту. До

участі в конкурсі долучилися і студенти ХТФ та ФТІ. Кращі роботи, відзначені призами, передбачається опублікувати в профільних періодичних виданнях.

Спорт

Окремою розповіді заслугоує спортивне життя інституту. Навіть перерахувати кількість різноманітних змагань, які проводяться тут, виявилось справою непростого. Найвідомішою в ІПСА є збірна з футболу, яка три роки поспіль є переможницею першості університету. Спортивна гордість ІПСА, легенда команди - Олександр Таразевич, який провів за

Легенди ІПСА

збірну 26 матчів і забив 38 голів. Днями він підписав перший професійний контракт з командою "Планета". Футбольна команда 14-го гуртожитку, куди, переважно, входять спортсмени ІПСА, посіла перше місце в чемпіонаті студмістечка.

Обігрують тут і в "хрестики-нолики", правда, на великій дошці (по п'ять в ряд). На базі інституту провели навіть відкритий чемпіонат Києва з цієї гри.

А ще влаштовують змагання з більярду (російського й американки). Нещодавно в "Авіаторі" - професійному клубі - виборили перемогу в команд ФІМ, ФІОТ і збірної НАУ.

Вечірки

У середині жовтня в клубі "Барви" пройшов конкурс-концерт "Музичний нарис", де музиканти-аматори представили глядачам інструментальні та вокальні хіти. В його організації та проведенні активну участь взяли і студенти ІПСА.

Члени команди КВН "КіПШ" (капітан Артем Бутов) - люди в інституті відомі, на фестивалях Ліги КПІ тішать і вміло розважають публіку своїми дотепними жартами.

Думки з приводу

На запитання кореспондента "КП": коли ж ІПСАвці встигають вчитися і втілювати в життя свої численні ідеї, в студраді лише широко розсміялися... і розповіли про плани на майбутнє. Воїстину, щаслива молодість - їм усе до снаги. На прощання Аня Воропаєва - заступник голови студради - поділилася своїми спостереженнями: досвід, набутий на громадській роботі, стає у пригоді. Організуючи численні за-

"Переправа"

ходи, студенти вчаться спілкуватися з різними людьми, відстоювати свою позицію, знаходити порозуміння в колективі, приймати рішення і нести за них відповідальність. Усе це додає впевненості при спілкуванні з роботодавцями, у новому колективі.

Начальник навчально-організаційного відділу ІПСА доц. Алла Петрівна Яковлева пишається своїми студентами. "На них завжди можна розраховувати, - впевнена вона. - Приміром, при проведенні конкурсу на кращу навчальну групу (який передбачає різноманітні показники) студенти отримують більше задоволення від "процесу", ніж від результатів. Їх не потрібно підганяти чи організувати - лише трохи направляти енергію".

Відвідала ІПСА Н.Вдовенко

«КИЇВСЬКИЙ ПОЛІТЕХНІК»

газета Національного технічного університету України

«Київський політехнічний інститут»

☎ 03056, Київ-56
проспект Перемоги, 37
корпус № 1, кімната № 221

☎ гол. ред. 241-66-95; ред. 454-99-29

Головний редактор
В.В.ЯНКОВИЙ

Провідний редактор
В.М.ГНАТОВИЧ

Редактор
Н.Є.ЛІБЕРТ

Дизайн та комп'ютерна верстка
І.І.БАКУН

Комп'ютерний набір
Л.М.КОТОВСЬКА

Коректор
О.А.КІЛХЕВИЧ

Ресстраційне свідоцтво Кі-130
від 21. 11. 1995 р.

Друкарня АТЗТ«Атопол»,
м. Київ, пр. Московський, 9
Тираж 1500

Відповідальність за достовірність інформації несуть автори.
Позиція редакції не завжди збігається з авторською.